

ในช่วงวันที่ 10-13 มีนาคมที่แล้วมานี้ ผมได้มีโอกาสร่วมไปกับทีมมูลนิธิทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาองค์กรเครือข่ายท่องเที่ยวและกีฬาด้านการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อรองรับการเปิดประชาคมอาเซียน กลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง ณ โรงแรมเชียงคาน ริเวอร์ เม้าท์เทน รีสอร์ท จ.เลย ซึ่งผ่านไปด้วยดีและก่อให้เกิดแนวคิดทางด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลายขึ้น จากการประชุมสัมมนานี้ก็ได้มีโอกาสออกไปทัศนศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเชียงคานในรูปแบบต่างๆ คราวนี้ผมเห็นเป็นโอกาสที่จะขยายมุมมองในเรื่องชาติพันธุ์ที่มีอยู่หลากหลายในดินแดนนี้ จึงขอมาเล่าสู่กันฟังดังต่อไปนี้:

ชุมชนไทดำ หมู่บ้านนาป่าหนาด

หมู่ที่ ๔ ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ทีมงานได้มีโอกาสไปเยี่ยมชุมชนไทดำสองวันติดกันและได้เรียนรู้มากมายเกี่ยวกับชาวไทดำที่ในตำราประวัติศาสตร์ไทยพยายามจะยึดยึดแนวคิดที่ว่า ชนชาติ “ไท” “ไต” “ไต” “ลาว” “ไทย” ฯลฯ นั้นล้วนแต่มาจากคนไทยด้วยกันทั้งมวล แต่โดยแท้ที่จริงแล้วยังมีความแตกต่างในชาติพันธุ์อีกมากมายที่ทำให้ในปัจจุบันเราไม่สามารถสรุปได้ง่ายๆเหมือนการสรุปครั้งชาตินิยมยุคสงครามโลกครั้งที่สอง ครั้งนั้นแนวคิดในความรักชาติ การรวมชนชาติ รุนแรงยิ่ง เป็นเหตุให้นักประวัติศาสตร์พยายามเขียนประวัติศาสตร์เสียใหม่ให้ ไทยแลนด์เป็นเอกในดินแดนแถบนี้ โดยประมวลเหตุผลเข้าข้างตนมาตลอด ตั้งแต่สร้างแนวคิดที่ว่าเรามาจากเทือกเขาอัลไต ด้วยว่าชื่อของเทือกเขามีกว่า “ไต” อยู่เป็นต้น

ก่อนสับสนวุ่นวายในแนวคิด ต้องเรียนก่อนว่าผมไม่ได้ตีความว่า “ไทดำ” เป็น “ไทย” ทั้งนี้สังเกตจากตัว “ย” ห้อยท้าย ซึ่งโอกาสหน้าจะพยายามอธิบายประเด็นนี้ให้เห็นเป็นรูปธรรม

ความหมายของชื่อหมู่บ้านนาป่าหนาด: หนาด เป็นไม้สมุนไพรชนิดหนึ่งใบใหญ่ยาวเป็นขน มีกลิ่นฉุนเหม็น ใช้ทำยา นาป่าหนาดหมายถึงนาที่มีต้นหนาดมากและมีความเชื่อว่าต้นหนาดฝักแล้ว จึงใช้ต้นหนาดในการปราบผี ขณะนี้ต้นหนาดนั้นยังพอมืออยู่บ้านแต่ยังไม่มากมายเหมือนเก่า

ความเป็นมาของชาวไทดำเป็นชนชาติที่เรียกตนเองว่าไต แต่มีคนเรียกชื่อไปต่างๆหลายชื่อเช่น ลาวโซ่ง ไทโซ่ง ลาวซ่งดำ ไตซ่งดำ หรือไทโซ่งดำ (ผู้ใหญ่ไทดำท่านหนึ่งให้แนวคิดที่ว่า คำว่า “โซ่ง” อาจมาจากคำว่า “ซ่ง” ซึ่งแปลว่ากางเกง ถ้าเป็นเช่นนั้น ไทโซ่งดำ >> ไทซ่งดำ >> ไททรงดำ อาจหมายความว่าผู้แต่งกางเกงสีดำก็ฟังดูมีเหตุผลทีเดียว) แต่คำว่าไทดำจะเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ชาวไทดำอพยพกันเป็นระลอกจาก เมืองสิบสองจุไทย บริเวณแม่น้ำดำ แม่น้ำแดง ที่พวกเขาเรียกว่าเมืองแกลง(ปัจจุบันอยู่ที่เมืองเบ็นเตียนฟู ประเทศเวียดนาม) โดยผู้เฒ่าผู้แก่เล่าว่าประมาณปีพ.ศ.2460 หรือราวสี่ชั่วคน พวกเขาได้อพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่แถวบ้านนาป่าหนาดจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งไปอยู่ที่ หมู่ที่ 4 มีจำนวนครัวเรือน 161 ครัวเรือน จำนวนประชากร 538 คน ส่วน หมู่ที่ 12 มีจำนวนครัวเรือน 137 ครัวเรือน จำนวนประชากร รวมแล้วก็พันคนเศษ

ส่วนไทดำสายอื่นนั้นได้อพยพเข้ามาดินแดนไทยก่อนแล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2417 จากแคว้นพวน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปัจจุบัน สาเหตุเนื่องมาจากมี พวกฮ่อยกกำลังมาตีเมืองเชียงขวาง ซึ่งเป็นหัวเมืองสำคัญในแคว้นพวน ทางหลวงพระบาง ขอให้ฝ่ายไทยส่งกองทัพไปช่วยเหลือ โดยมีพระยาภูธราภัย เป็นแม่ทัพคุมกองทัพไปปราบฮ่อ ผลการปราบฮ่อครั้งนั้นไทยชนะ เมื่อเหตุการณ์สงบไทยได้ใช้นโยบายอพยพผู้คนจากแคว้นพวน เข้ามายังประเทศไทยด้วย ชาวไทดำจึงอพยพมาถึงกรุงเทพฯ โดยทำมาหากินตามที่ต่างๆ เช่น เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี และพิษณุโลก ภายหลังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ไปตั้งหลักแหล่งที่บ้านหมี่ คลองสนามแจง จังหวัดลพบุรี ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ชาวไทดำบ้านนาป่าหนาดเป็นกลุ่มสุดท้ายที่เคลื่อนย้ายเข้ามาสู่ประเทศไทย

วันแรกพวกเราไปถึงตั้งแต่สิบโมงเช้า ชาวบ้านก็กุลีกุจอออกมาต้อนรับ แล้วเชิญเราไปแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าของเขา เราก็ไม่มีการปฏิเสธ ชั่วไม่กี่นาที ก็เหลือแต่ไทดำเผ่าเดียว ผมแยกว่าเพื่อนเพราะไม่มีเสื้อใหญ่พอตัว แต่คุณอ้าว (น.ส. ภัทธราภรณ์ ไพศุนย์ เจ้าหน้าที่ ททท. จังหวัดเลย)ผู้แทนสาวไทดำสัญญาว่าจะหาให้ในวันต่อไป

จากนั้นก็มีการชกภาพกันอย่างทั่วถึง จนแยกไม่ออกระหว่าง ไทกับไทยเลยทีเดียว

เราใช้เวลาเรียนรู้ที่หมู่บ้านราวๆชั่วโมงเศษ ซึ่งนับว่าเป็นช่วงเวลาที่มีค่ามากสำหรับผู้เฝ้ารู้ เราได้ตระหนักว่าการที่เราเหมาเรียกชนชาติ ไท ไค หรือ ไทย รวมเป็นหนึ่งเดียวนั้นไม่น่าจะถูกต้องเสียทีเดียว ด้วยยังมีรายละเอียดปลีกย่อยอีกมากมายอีกทั้งการตีความในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางนิรุกติศาสตร์ โบราณคดี มานุษยวิทยา ฯลฯ

เอาละก่อนที่เราจะกลับมาหมู่บ้านนี้อีกครั้งในวันรุ่งขึ้น ผมขออธิบายความเป็นมาและความเป็นอยู่ของชาวไทดำให้ทราบพอเป็นสังเขป

การอพยพของชาวไทดำสู่ดินแดนไทย

ชาวไทดำ จังหวัดเลย นับเป็นเมืองเก่าที่มีความเป็นมาสืบสานวัฒนธรรมรักษา ภูมิปัญญา และมีกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากชาวไทยเลย แล้วยังมีชนชาติพันธุ์ต่างๆ อาศัยอยู่ ที่สำคัญคือ **กลุ่มชนเชื้อสายไทดำ** เป็นชนกลุ่มหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนพื้นเมืองเลย โดยตั้งถิ่นฐานอยู่ปะปนกัน อยู่ในเขตอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยนานมาแล้ว สำหรับความเป็นมาของหมู่บ้านไทดำ นับตั้งแต่สมัยที่มีการแย่งชิงดินแดนแคว้นต่างๆ ทางตอนเหนือของประเทศไทย ซึ่งเรียกว่าแคว้น 12 จุไทย ชาวไทดำ อพยพมาจากแคว้นพวน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปัจจุบัน เข้ามาในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2417

เนื่องจากมีเหตุการณ์ พวกฮ่อยกกำลังมาตีเมืองเชียงขวาง ซึ่งเป็นหัวเมืองสำคัญในแคว้นพวน ทางหลวงพระบาง ขอให้ฝ่ายไทยส่งกองทัพไปช่วยเหลือ โดยมีพระยาภูธราภัย เป็นแม่ทัพคุมกองทัพไปปราบฮ่อ ผลการปราบฮ่อครั้งนั้นไทยชนะ เมื่อเหตุการณ์สงบไทยได้ใช้นโยบายอพยพผู้คนจากแคว้นพวน เข้ามายังประเทศไทยด้วย ชาวไทดำถูกกวาดต้อนมาถึงกรุงเทพฯ โดยทำมาหากินตามต่างๆ เช่น เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี และพิษณุโลก ภายหลังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า

เจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ไปตั้งหลักแหล่งที่บ้านหมี่ คลองสนามแจง จังหวัดลพบุรี

หลังจากนั้นประมาณ 8 ปี เจ้าเมืองบริรักษ์ มาทูลขอราชอุทรากลับไปยังเมืองเชียงขวางตามเดิม โดยเริ่มอพยพลงมาตามเส้นทางเรื่อยๆ จนได้มาพักที่บ้านน้ำกอใหญ่ อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ในขณะเดียวกันฝรั่งเศสก็เข้า

ครอบครองดินแดนล้านช้าง และได้ขอให้ไทยส่งคนอพยพคืนสู่ภูมิสำเนาเดิม ชาวไทดำบางส่วนเห็นว่าต้องบุกป่าฝ่าดง จึงขอหยุดตั้งหลักแหล่งที่บ้านนาป่าหนาด อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย

ส่วนชาวไทดำ อีกกลุ่มหนึ่งได้เดินทางข้ามแม่น้ำโขงไปยังบ้านน้ำกุ่ม แขวงเวียงจันทน์ แต่ในขณะนั้นเขตเวียงจันทน์ มีปัญหาการเจรจากับฝรั่งเศส ชาวไทดำจึงข้ามแม่น้ำโขงย้อนกลับมาตั้งหมู่บ้านที่ดาดซ้อ ตำบลเขาแก้ว อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย อยู่ได้ระยะหนึ่ง จึงอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านนาเบน แต่ภูมิประเทศไม่เหมาะแก่การดำรงชีพ จึงได้อพยพมาตั้งหลักแหล่งถาวรที่หมู่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดเลย ด้วยกัน เพราะสภาพเป็นที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึงมีป่าเขาสำเนาไพรคล้ายถิ่นฐานเดิม เมื่อปี พ.ศ. 2438 โดยมีจำนวนครัวเรือนในขณะนั้น 15 หลัง ปัจจุบันชาวไทดำ มีจำนวน 825 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในทางการเกษตรกรรม

นอกจากนี้ยังมีชาวไทดำ หรือ ไททรงดำ หรือ ลาวโซ่ง ทางด้าน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้เดินทางเข้ามาสู่ประเทศไทยตั้งแต่สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี โดยอพยพมาจากเมืองแกลง ประเทศเวียดนาม ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์โปรดเกล้าฯ ให้ลาวโซ่งล่องเรือมาอยู่ที่ ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยลาวโซ่งยังได้ตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายอยู่ใน จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดใกล้เคียงอีกด้วย

ไทดำมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น ภาษาพูด และภาษาเขียน อาชีพ การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมต่างๆ การดำรงชีวิตประจำวันยังคงผูกพันกับประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อดั้งเดิมอยู่เป็นอันมาก ลักษณะทางสังคมของไทดำยังคงรักษา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีและ พิธีกรรม ไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นปัจจัย สำคัญในความเป็นปึกแผ่น และการดำรง เอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์

การแต่งกาย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เสื้อผ้าสำหรับใช้ในชีวิตรประจำวัน กับอีก ชนิดหนึ่งคือ สำหรับใส่ในงานประเพณี หรืองานบุญต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่ทั้งชาย

และหญิงมักนิยมใช้ผ้าฝ้ายทอมือย้อมคราม สำหรับเสื้อผ้าที่ใส่ในพิธีกรรม จะจัด ทำขึ้นเป็นพิเศษ มีสีดำตกแต่งด้วยผ้าไหมชิ้นเล็กๆ ส่วนใหญ่ มีเครื่องประดับเป็นเงิน ผู้หญิงมี "ผ้า เปียว" คล่องคอ ส่วนเด็กๆ จะมีหมวกคล้ายถุงผ้าปักไหม หรือด้ายสวยงามเรียกว่า "มู"

การใช้ผ้าขึ้นเป็นเอกลักษณ์ของหญิงเผ่าพันธุ์ไทดำ ส่วนใหญ่ จะนุ่งผ้าที่ทอกันขึ้นมาใช้เองตั้งแต่อดีตถึงยุคปัจจุบัน ชาวลาวโซ่งก็เช่นกัน ทุกครัวเรือนผู้หญิงจะเป็นผู้ทอผ้าขึ้นมาใช้เอง เป็นผ้าฝ้ายทอมือ ประกอบไปด้วยเชิบบนขึ้นเป็น "หัวขึ้น" "ตัวขึ้น" เชิงล่างซึ่งเป็น "ตีนขึ้น" ย้อมครามจนเป็นสีครามเข้ม เกือบดำ นำมาทอสลับลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของลาวโซ่งผู้หญิงในชีวิตรประจำวันจะนุ่งขึ้น "ลายแดงโม" หรือ "ลายชะโด"

ที่พักอาศัย: เือนไทดำ

เือนไทดำหรือบ้านไทดำเป็นเรือนยกพื้นไม่สูง นักแต่ดั้งเดิม มีหลังคาแฝกทรงคล้ายกระดองเต่า เพื่อป้องกันลมฝนและอากาศที่หนาวเย็น เพราะแต่แรกไทดำอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีสภาวะอากาศค่อนข้างรุนแรงคืออากาศหนาวและฝนก็ชุกตลอดปี สังเกตมุงหน้าที่ยื่นออกมาเปรียบเสมือนที่รับแขกหรือศูนย์รวมครอบครัวยามพักผ่อนโดยเฉพาะ ปัจจุบันรูปแบบเปลี่ยนไปบ้างแต่ยังคงความเป็นไทดำไว้อย่างชัดเจน

ผมขอยกเรื่องสัญลักษณ์ของเือนไทดำมาเล่าสู่กันฟังพอเป็นสังเขปดังนี้* (อ้างอิงมาจากบางส่วนของบทความ เือนไทดำ : สัญลักษณ์แห่งความสำนึกในบุญคุณของเต่าและควาย โดย...นางสาวกานต์ทิศา สีนามสกุล)

- จากความเชื่อเกี่ยวกับเต่า ที่ว่าเต่ามีบุญคุณต่อมนุษย์ ทำให้ไม่ต้องคำสาปจากแกน เล่าต่อกันมาดังนี้: "กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว เมื่อมนุษย์และสัตว์สามารถพูดคุยกันรู้เรื่อง วันหนึ่งพระยาแกนผู้เป็นเจ้าสูงสุดอยากจะรู้ว่าใครรักและภักดีต่อตนมากที่สุด โดยจะมอบสิ่งที่ดีที่สุดให้เป็นการตอบแทน แกนจึงแกล้งทำเป็นตาย และได้มีการประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน เมื่อเหล่าสิ่งมีชีวิตบน พื้นโลกได้ทราบข่าว มวลหมู่นก และสรรพสัตว์ทั้งหลาย ต่างแตกตื่นขึ้นไปบนดินแดนสวรรค์ แล้วร้องไห้ด้วยความเสียใจพร้อมร้องเพลงสวด ถวายแด่แกน ส่วนมนุษย์นั้นขึ้นไปเฝ้าแกนล่าช้าที่สุด ตามหลังแม่กระทั้งเต่า เมื่อมนุษย์เดินมาถึงทางที่มีต้นไม้ใหญ่ล้มขวางอยู่ พบเต่าที่ไม่ สามารถเดินผ่านไปได้ เต่าจึงขอร้องต่อมนุษย์ให้อุ้มข้ามต้นไม้ และสัญญาว่าจะสอนบทสวดถวายแด่แกน เมื่อมนุษย์เดินทางมาถึงดินแดน สวรรค์ มนุษย์ได้ร้องบทสวดที่เต่าเป็นสอนถวายแด่แกน สร้างความพอใจแก่แกนยิ่งนัก แกนจึงเชื่อว่ามนุษย์มีความจงรักภักดีต่อตนอย่างแท้จริงทั้งๆที่มนุษย์และเต่าไปถึงหลังสุด จึงสาปให้มวลสัตว์ทั้งหลายในมวลโลกพูดไม่ได้ และเป็นอาหารของมนุษย์ โดยมีมนุษย์เป็นยอดในมวลสัตว์ทั้งหลาย" มนุษย์ก็เลยมานึกในบุญคุณของเต่า และมนุษย์ยังเชื่อว่าเต่าเป็นผู้สอนให้มนุษย์สร้างเรือนแบบยกเสาสูง และทำหลังคาตามแบบรูปทรงของกระดองเต่าด้วย จึงสร้างเรือนที่มีหลังคาทรงโค้งเป็นรูปกระดองเต่าและแขวนกระดองเต่าไว้ที่เสาแรกหรือเสาเอกของเรือน
- ส่วน "ขอกุด" ที่ประดับอยู่ส่วนบนสุดของหลังคานั้น (ทางล้านนาเรียก "กาแล") เนื่องจากการประกอบอาชีพของชนชาวไทดำ คือการทำนาข้าว สัตว์พาหนะที่ใช้สอย คือ กระบือ (ควาย) มีตำนานเล่าสืบทอด

กันว่า แถนเป็นผู้ส่งควายให้มาเป็นสัตว์ใช้สอยช่วยมนุษย์ทำนา ดังนั้นควายจึงมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวไทดำมา แต่อดีต ซึ่งเป็นที่มาของ คำว่า "ขอกุด" อันเป็นเครื่องบ่งบอก ถึงความมุ่งมั่น ความอดทน ต่อสู้ ความมั่งคั่ง อุดมสมบูรณ์ อันเกิดจากมีควายคอยช่วยเหลือ แม้ว่าทุกวันนี้รูปแบบเรือนไทดำ ได้ปรับเปลี่ยนลักษณะเป็นบ้านรูปทรง

ทันสมัยเพียงใด แต่ชาวไทดำรุ่นใหม่ก็ยังคงสำนึกในบุญคุณของ เต่าและควาย แม้ว่าไม่ได้แสดงออกในรูปแบบสถาปัตยกรรมเรือนไทดำแบบดั้งเดิม ที่มีหลังคาโค้งทรงกระดองเต่าและมีขอกุดประดับไว้ที่ด้านบนของหลังคาแล้วก็ตาม แต่สำนึกในทางสัญลักษณ์ก็ยังคงปรากฏอยู่ ด้วยการประดับกระดองเต่าไว้ที่เสาเอกของบ้านหรือติดขอกุดไว้บนหลังคาบ้านทรงยุโรปที่เป็นบ้านเรือนของ ลูกหลานไทดำ และด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่กับกระดองเต่าหายากขึ้น บางบ้านจึงนำตุ๊กตาเซรามิคหรือตุ๊กตาหล่อเรซินรูปเต่ากับเขาควายมาประดับด้วยการแขวนไว้ที่ข้างฝาบ้านหรือวางเต่าไว้ที่พื้นข้างเสاب้าน เพื่อเป็นตัวแทนถึงความสำนึกในบุญคุณของสัตว์ทั้งสอง

พวกเราใช้เวลาวันต่อมาที่บ้านไทดำบ้านป่าหนาดกันอย่างเต็มที่ ในการนี้ต้องขอขอบคุณไทดำทุกท่านที่กรุณาให้การต้อนรับขับสู้อย่างน่าประทับใจ โดยเฉพาะคุณอู๋ ที่ได้ช่วยให้ความกระจ่างในเรื่องของไทดำบ้านป่าหนาด

ครั้งแต่ดรมลมตก เราก็จัดการเสวนาระหว่างผู้มาเยือนและหัวหน้าหมู่บ้าน พร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้าน เนื้อหาทั่วไปคือความเป็นมา การดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของไทดำและชาวบ้านไทยดั้งเดิม นับว่าเป็นเนื้อหาที่สร้างสรรค์มากเพราะเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตของผู้ที่มีความเป็นอยู่ที่ไม่เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นชนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ฯลฯ เป็นที่น่าสนใจคิดว่าไทดำนับถือผีและบรรพบุรุษ ผีที่นี้มีความหมายถึงบรรพบุรุษหรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว บ้างก็เป็นเทพ เป็นเทวดา จึงเป็นที่น่าเชื่อว่า ผี ของลาว ไทและกลุ่มชาติพันธุ์ใกล้เคียงจะเป็นผู้ที่ให้คุณ กว่า ผี ของไทยกลาง ด้วยผีไทยกลางรวมไปถึง ผีที่หลอกหลอนมนุษย์ ผีที่ไห้โทษมนุษย์ แต่ทางท้องถิ่นล้านช้าง ล้านนา ไท ไต ฯลฯ แล้ว ผีคือวิญญาณหรือผู้ที่ให้คุณ เช่น ผีบุญ (ผู้มีบุญ) ผีบ้านผีเรือน(ผู้ดูแลบ้านเรือน) ผีขนน้ำ (ผีที่มาช่วยชาวบ้านขนน้ำยามหน้าแล้ง) เป็นต้น ส่วนผีที่ไห้โทษก็มีชื่อเฉพาะ เช่น ปอบ เปต กระสือทมก เป็นต้น

วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวไทดำที่ได้พบที่บ้านป่าหนาด สามารถบอกเล่าเรื่องของตนเองได้มากมาย โดยที่ไม่ต้องตั้งคำถามในใจ ถ้าจะเปรียบก็เสมือนว่า เครื่องแต่งกาย การใส่เครื่องประดับ สีสันเสื้อผ้า บอกถึงสถานภาพผู้สวมใส่ชัดเจน ลักษณะบ้านที่ปักไปจนถึงเรือนยั้งฉาง นอกจากจะประกอบด้วยเครื่องมือเครื่องมือพื้นบ้านของเขา

เองแล้ว ขอพูด ยังสามารถบ่งชี้สถานภาพผู้อยู่อาศัยได้ตั้งแต่ระดับ เจ้าเมือง อำมาตย์ เศรษฐี ชวนา ชาวบ้าน ไปจนถึง พ่อม่ายหรือแม่ม่าย ซึ่งเป็นรูปแบบที่ชัดเจนของภาคพื้นนี้โดยเฉพาะ ตั้งแต่ระบบการแบ่งชนชั้นวรรณะทาง การตประเทศไปจนถึงสุดขอบอุษาทวีปทางตะวันออก รวมถึงดินแดนอุษาคเนย์ที่ครั้งหนึ่งเรียกว่าสุวรรณทวีปหรือ สุวรรณภูมิที่ซึ่งแม้แต่ ยอร์ช เซย์เดย์ นักประวัติศาสตร์ลือนามของฝรั่งเศส มิบังอาจเขียนบันทึกไว้ โดยเรียกรวมๆ ของดินแดนแห่งนี้ไว้ว่า อินเดียใหญ่ (GREATER INDIA)

และที่สุวรรณภูมินี้เอง....ที่เป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญดั้งเดิมของโลก ที่เต็มไปด้วยสิ่งลึกลับวากมายที่แม้แต่ นัก ผจญภัยหรือนักสำรวจของโลก ก็มีเพียงไม่กี่คนที่เคยสัมผัสกับดินแดนแถบนี้ ดินแดนแห่งนี้ ... สุวรรณภูมิ ไม่ใช่มี เฉพาะประเทศไทย แต่ว่างใหญ่ไพศาลรวมดินแดนแถบอุษาคเนย์ไว้หมด ปัจจุบันดินแดนแห่งนี้มีชื่อใหม่ทันสมัย ว่า อาเซียน (ASEAN)

จีระเดช ดิสกะประกาย 20/3/2558